

Դուրս երթալիք լրագիրներուն համարուն ծախքը անմողին վրայ է։

Լրագրոյն վերաբերեալ համառ կամ որ եւ իցի գրութիւն խմբագրին լիտի ուղղութիւն։ Եւ ասանց համար ծախքը խորհրդին վրայ է։

Արևիկոյի նաւարանին վերատեսուչ Իս-
մայիլ պէյը Ալեմէյիկի նաւարանին տե-

ՍՈՒՆՆԱՆԻ ԿՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ

Արքունի նաւարանաց տառաձի վերա-
տեսուչ Յէյրէֆէնովն Անտոյի նաւա-
րանին վերատեսուչ անուանեցաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բնդհանուր ժողովոյ դիւանին և Վաղարշական ժողովոյ վերահաղմութեան համար ամենապատիւ Ս. Գառիբալդը Հօր հրաւիրած Բնդհանուր ժողովն երեկ ուր բաժ. Դուռնարուեցաւ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին՝ ազգային Երեսփոխանաց մեծագոյն մասին ներկայութեամբ, և Բնդհանուր ժողովոյ գլխանին և Վաղարշական ժողովոյ կազմութեան համար քուէարկութիւն եղաւ, բայց քուէահամարի արդեւեւոր՝ որ վերջնական էր, մնասանդ Վաղարշական ժողովոյ անդամոց մասին, ինչպէս նաև ժողովոյ մանրամասն պատմութիւնը յաջորդ թիւերնուս թողուլ կը պարտաւորինք։

Չորեքշաբթի օրը ամենապատիւ Ս.
Պատրիարք Հայրն ընկերութեամբ ամե-
նապատիւ Տ. Գեորգ և Տ. Սարգիսնախ-
կին Պատրիարք սրբազան Հօրք և Ս.
Խրիստաղէմայ աթոռոյն փոխանորդ Գեր-
Տ. Իսահակ՝ և Գեր. Տ. Դեբեդէս Ս.
Եպիսկոպոսայ և չորս վարդապետայ և
Իսակիւտարու Թառախան խորհրդոյ մէկ
քանի՛ս պատուարժան անդամներուն Բ.
Դիոռն երթալով, յատուկ այցելութիւն
մ'ընաւ թէ՛ բարձր. Ս'եճ Եպարքոսին
թէ՛ արտաքին գործոց պաշտօնեայ բարձր.
Ալին փաշային, և անցեալ շաբթու Իւս-
կիւտարու գերեզմանատան մէջ պատահա-
գէրեզմանակիրիտ ամբարշտութեան և
անոր Հետեանքներուն վրայ ընդ Հանուր
ազգին խորին ցաւն ու տրամուլ թիւնը յայտ-
նեղով՝ Հայրախնամ կառավարութեան
սրբարարդատ անօրէնութիւնը հայեցի
Դ.Ն՝ նոյն ամբարշտո՛ր գործին հեղինակնե-
րուն և թէ՛ ազգին բռնաբարեալ իրաւան-
ցի վրայ:

Ի Բարձր • Ֆուստ և Ելալի վաշանե-
լը՝ որ բարեխնամ կառավարութեան ար-
դարասիրութեան արթուն գործադիրներն
եղած են միշտ և են, Հայ ազգիս հոգե-
ւոր դիւնոյն և և կեդրեցական բարձրատախան
ներկայացուցիչներուն արժանավայել ըն-
դունելութիւն և սիրտովր մեծարանքը
նեցին յիշեալ գծադրէ դէպքին վրայ և
խաղցուցին վիճաբանայն թէ քննիչ յանձ-
նաժողով մը կարգուած է, ոչ միայն
մեռելոյն դիտելը գերեզմանին հանելու ամ
բարշտութեան յանդէնող ոճրագործնե-
րը գտնելու և արժանաւոր որսովիմին
տնօրէնելու, այլ նաև հայ աղքին իրա-
ւունքը քննելու և արդարութիւնը տեղը
ստնելու համար, որպէսզն այսպիսի դժ-
բաղդէ դէպքեր ու անկարգութիւններ կըր-
կին պատահին :

Ըմենապատիւ Ս. Պարտիարք Հայրն
և իր բարձրաստիճան ուղեկիցները բարձր,
Փաշաներուն ըրած մարդասիրական ըն-
դունելութենէն և արդարասիրական խոս-
տումներէն թէ՛ իրենց և թէ՛ ընդհանուր
ողղիկն երախտաբէտ շնորհակալութիւն
ներք յայտնելով մեկնեցան :

Եւ լուրը տալէ ետեւ՝ աւելորդ կը համարենք մայրաքաղաքիս յոյն լրագրաց լիբրալ գէպըին վրայ և մանաւանդ սեւ փախնուծեան խնդրոյն նկատմամբ բռնած այլ և այլ անհիմն և անտեղի փաստարարաւ նուծեանց պատասխանելու բնորոշ քաջայայտ եկը թէ բարեխնամ Վատախալութեան արդարաւորութիւն ձայնն աւելի զօրաւոր կերպով պիտի խօսի :

Երուսաղէմայ Ս. Յակոբեանց վա-
նուց պատրիարքական Տեղապահին և հա-
մայն միաբանից կնքովն ու ստորագրու-
թեամբ յուլիս 2 թուով ամենապատիւ
Ս. Պատրիարք Էօր ուղղեալ տեղեկա-
գրութ մը բերկրու թեամբ արտի կիմանանց,
թէ Ս. Յակոբեանց միաբանութիւնն անց-
եալ յուշիս 27ին ազգային Ս. արքու թեան

կործանել զընդամեն երրորդ անօրէնութեան
հրահանգն ընդունելով, յունիս 29ին
Բնդհանուր ժողով դումարելի, Ս. Ա.
Թռւին միաբան եղող համայն եկեղե-
ցական անդամոց յուրաքանչեւ պատրաստե-
րեալ պատրիարքական Տէրապահին և զիւ-
ւանին անդամոց դործակցութեամբ նոյն
յուզակին մէջէն 35 տարին լսացուցած և
ի Տնէ Օսմանեան հպատակ եղող եպիս-
կոպոսներն ու վարդապետները պատելով,
26 հոգի որոշելով, վաւերացուցէր և Բնդ-
հանուր ժողովոյ ներկայացուցեր են ժո-
ղովականք ալ նոյն ընտրելեաց յուշակին
մէջէն իրենց ազատ կամօքն ու ընտրու-
թեամբ Ս. Արքուսագէմի Ապտրիարքու-
թեան բարձրատախճանին արժանաւոր դա-
տած և Սահմանադրութեան 22 լրդ յօդ-
ւածին համեմատ միաբանական իրաւուն-
քէ չլրկուած եպիսկոպոսաց և վարդա-
պետաց անունները դադանի քուէթիքե-
րու վրայ դրելով՝ կարգաւ քուէարկութիւն
ըրեր, և չորս քննիչներու հակադրութեամբ
քուէ համարն ընելով 35 քուէարկութիւնէն
23 հոգի դարձր և Ապտրիարքական ընտ-
րութեան քուէ ստացող, որոց մէջ ամե-
նէն աւելի քուէ ստացողներն են :

Գեր . Խաչակ եղևնիոցս փո .	Քու
Խանդը Ս . Եթուդ	31
” Յանդը եղիս . Յովհաննէսեան	16
” Սիւնն փարգապետ Աէջերեան	15
” Յօհաննէս փարգապետ Մար-	
դարեան	12
” Եսայի փարգ . Կալապետեան	11
” Եւսէս փարգ . Գէորգեան	11
” Խորէն փարգ . Մխիթարեան	11

Ահա՛ այդպէս Ս. Յակոբեանց պատ-
ւարժան միաբանու թիւնն ազգային Սահ-
մանադրութեան տրամադրութեանցն ու-
հրոհանդգացն համեմատ ամենայն խաղա-
ղութեամբ և բարեկարգութեամբ Ս. Ե-
րուսաղէմայ Պատրիարքական ընտրեալաց
պատմական լուսաւորութեան ազգային Մեղրեան
այդութեան զբաժնէ ։

Կը մնայ միայն որ Բաղրային Աթոս • և Քաղաք • ժողովները Խառն ժողով կազմելով՝ զօրուած ցուցակին մէջ յիշատակւած անձանց արժանիքը քննեն, և Պատւիրարքութեան երեք ընտրելի որոշելով՝ Բնդհանուր, ժողովոյ ներկայացընեն, և Բնդհանուր ժողովն ալ անոնց մէջէն կը բռնից, ուսման և բարի վարուց նկատմամբ՝ առնեն աւելի արժանաւորութիւն ունեցող անձը ընտրէ • որով երկու երեք՝

Ի Է Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Զ Է Ը
իր գլխավարն և հետեւաբար իր օրինաւոր կազմութիւնը գտնէ :

Ս. Փլէշն ազգային հիւանդանոցին հիմնականորոգութեանը ձևունայկուելու լուրն արդէն լրագրոյս 644 [թուով]ը հաւմառտաւ յը առաւծ էինը :

Եւս մասին լիովին հմտութիւն ունեցող պատուարժան անձ մը հետեւեալ նամակը զրկած է մեզ, զոր հրատարակելով՝ ոչ միայն մայրաքաղաքիս՝ այլ և զաւառաց բարեւեր մերացնելից ուշադրութեանը կը յանձնենք, և սիրելի է մեզ հաւատալ թէ առատաձեռնութեան և բարեբարութեան մէջ միշտ նշանաւոր եղող ազգերինս անշուշտ անտարբերութեամբ չպիտի նայլ աղբային սրբոց, անկերդ և անտերուհւ հիւանդաց պատրւապարանին ներկայ հիմնական նորոգութեանը օյլ իւրաքանչիւր որ՝ ինչ և իյն հընարաւոր միջոցաւ պիտի փութայ այս Բստուածածոյ գործին մասնակիցը ։

“ . . . [တရားရ]”

“Առախիթ 644 թուոյն մէջ Աղբայկն
ըրդ սիւնակին վրայ արտաքոյ կարգի տը,
Խորէնութիւն մը կարգադնիք զոր երկէք
կրաց այս վիճակին մէջ լսելու ականալու
թիւն չունէինք, որուն պարզ հրատարա-
կութիւնը միայն ըստ իս մեծ արժէք մը
ունի ու մինչև ցարդ եղած աղբայկն տը
Խորէնութեանց երևեւողոյնն համարել
Թող ներուր ինձ :

« Խօսքս հիւանդանոցի նորոգման
անդրոյն վրայ է, որոյ վերաբերելու պայ-
մաններուն բացառութիւնը Սասիի մէջ
համառօտիւ գրուած էր: Եւ որպէս յայ

Լեւորոյս պարադաները ստիաւ ինչ ճանչ
նալով՝ կը վափաքիմ ձեր տուած տեղե-
կութեանց վրայ թեթեւ յոս մ'արձկեյ :

« Փրկչն հոգարարձուլ թիւնը իւր պաշտօնը վարելու սկսած օրէն 'ի վեր կը ջանայ չէ թէ միայն որբերն ու աեօղնական ծերուկները քաղցը և ծաւաւի խոշտան զանքներէն ազատող հայ դիւցազնուհեաց խնայուլ թեան գրուլ թիւնը չի երպարանալիսինէլ, անդոց տարազը այլայլելով կամ մատախարարուլ թեան նուազուլ թիւն մը տալով, հապա նաև կաշխատի եթէ հնարէ՝ ցրինէլ այդ տանը ամեն տղական ու կարօտը, զոն իւրաքանչիւր պատրաստուլ կը վայելէ այն հանդատուլ թիւնները գոյս հիւանդանոցի մէջ փայելիլ զանխայն ե իրեն ։

« Եւ առ զկայսցւ չկայ թէ Լեզգի մը բարոյականին ի՛նչ յարմար պատկերէ հիւանդանոց մը, և թէ որչափ յօժար ըլլալու ենք այդ տանը բարեխառութեանը համար մեր ունեցածէն մաս մը զոհել ամեն անգամ երբ հարկ է ։ Լեւդ , հօգաբարձ ձութիւնը՝ որ փոյթ ունի հիւանդանոցի կայսու թիւներ լաւագոյն վիճակի մէջ դընդեղակը վշտաբեր միշտ շէնքին հնուութեանց որ ըստ օրէ աչքին առջև բաղմանալը տեսնելով ։

« Դառնալու ա պատուհաններ , խաբիուլ պատեր , որոնց թողած ձեղքուածներէն ու բացխախի դռներէն ձմեռ ատեն ներսիւ զող յրատաշունչ քամին , ձեղքուններուն խաբբալած ձիւնն ու անձրեք , և ամառ ատեն ներս յայտող չրատապ ճառագայթները բաւականէն աւելի էին պատողարկուց տողջութիւնն աւերելու իրենն թիւհօր , կողքովի , երբեմն տնելի ու արեւուն բարորգմանց միջոցաւ գերեզման զրկելու գանոնք :

“Եւ յ համիաճանօթ ջարեաց առաջ-
քնն առնելու համար Հոգաբարձութիւնք
խորհրէր կամ լաւ եւս ոմանց խորհրդա-
տառութեամբ համոզուելու էր թէ հիւան-
դանոցն քայքայմանց ընդհանուր նորո-
գութիւն մ'ընելէ զառ փրկարար միջոց
մը չկար • ուստի փութով իւր խորհուր-
դը Տնտեսական խորհրդոյ ներկայացընե-
լով զորժադրութեան արտօնութիւն ձեռք
բերելու ուղիք •

«Տնտեսական խորհուրդը՝ որ Հիւանդանոցի մատակարարութեան համար շարժե շարժ հաղել հինգ հազար դա. հեկտարի մօտ գումար մը կրնար հայթայթել, ինչ որ երբեք չէր հասնում իւր ներկայ ցամաք վիճակով ունենին տնտեսական էր ասանկ ձեռնարկութեան մը պահանջած ծախսուց աղբւրն ըլլալու, բայց Նորիկեան մեծադատիւ Նշան աղան յատուկ ստորադրութեամբը ապահովադիր մը տուաւ՝ որով դործը իւր վերջայ վառներն է կը վտարահեցնէր դիտարկութիւնը՝ որ առանկ հեղորոշական ստուռէն նպաստուելով՝ կամուրդ նուէրներով իր գլուխ տխրի հանէր պահ :

« Ինքնագլխի ուրախութեամբ հաւ-
նելեալ այս առաջարկութեան : Այսօր
նորոգութեան պէտք եղած նիւթեր, կիր,
գլխարար, առաջ, բեւեռ, Լայպն, Լաւան
քանոց կը կրուին, Լ աշխատու թիւք որ
սորգէն սիտան հմուտ ճարտարապետներու
հսկողութեանը տակ աղէկ կը յառաջա-
նան : Էնքի մը նորոգութեան՝ երբեմն
որ մը կանգնելու չափ սղի նստելը, կամ
առահել առանց նորոգութեան սահ-
մանները ետքէն ընդարձակելու զնահա-
նութեան կրկնապատկուելու փորձառու-
թիւնը մեզ ենթադրել պիտի տար թէ
հիւանդանոցի հնոքայ շէնքին նորոգման
ընդ ալ ծանր ծախուց դասեր պիտի բաց-
էին : Բայց քանի որ այդ ամենուս ալ
տունն է, վաճառական վաճառմանընե-
րէն երբ շահ հակնկալէ, արհեստագոր-
ծարձաւորին ճակ ըիւ վարձքով գոհա-
նայ, դորձն ինքն իսկ իւր ընթացքին դի-
տութիւն կուտայ :

«Ազգին օգուտը իւր անձնական շահէն վեր դասող ճշկերիտ հայրենասէր մը՝ որ Հիւանդանոցի նորոգութեան ամեն յերարդ ջանակը է՝ առձեռն պատրաստումն հիմահիւղ հիմայ ճախուղ դումարին

Մէկ երրորդ մասը ղոր բարեբարք հուս-
րեր են :

« Բարեպաշտ անձին մեկը կ'էս մա-
սուրա ջուր պարզեւեր էր ՚ի վաղուց
ուստի մի՞ճ գերբնասանին մը աղնուաշուք
Տէկինը տեսնելով որ Հիւանդանոցը ան-
կէ չօդտրիւ գիտնալով թէ մաքրութեան
և աւողջութեան պիտանեգոյն տարլն է
այն , իւր ծախիւքը անցք մը պիտի յոր-
գեւէ տայ այդ ջուրը հիւանդանոցը թա-
փելու համար :

« Գրամական ձեռնարկություն ընդլսանձանք անուններն իրենց նաեւրնրուուքանակութեամբը Մասիսի մէջ պիտի կարգանք , իսկ իթէ դանուին այնպիսի անձինք՝ որ դանկ մը տալու կամբ չունին ու « ծախք ի՞նչ պէտք է , նախընթաց տարիններու պէս թիթիև նորոգութիւն մը հիւրիք չէ՞ր » ըսերով առարկութիւններ ու դատողութիւններ կընեն , պէտք է ստովին թէ հիմնական նորոգութիւն մը՝ կարկատուն և համապարօրեայ նորոգութիւններն արժան կըլլայ , ծանրագոյն և անընդհատ ծախուչ դուռը կը գոյուի , որ է Հայոց պատասարանին նյայտիս անչուք և անկիւպարան վիճակը մեզի պատու չըներեր հապա վայելուչ կերպարանք մը տալու է անոր :

« Առատաձևնու թեան մըցման առ
պարեզ մը բացուած է հարուսաներու
առջև, տեսնենք թէ ո՞վ պիտի գերացան
յէ : Պատասխանին պայծառութեան որ
ւ իցէ կերպով նպատող բարեբարք բո
ւ վնասի Ազգ մը պիտի ապառնին այնպիսի
ծանրակշիւ պատասխանատուութենէ մը :
Գոր մեր փրկութեան Էղեղնակն այնչափ
ողորմէլնեկու կենացը համար պիտի հար
ցնէր : »

Մայր եկեղեցւոյ Թաղական խորհուր-
դին հեռւեալ յայտարարութիւնը զըր-
եւծ է մեզ հրատարակելու :

«Ասայր եկեղեցւոյ Թաղական խորհրդոյ
դոյս անդամներէն է կեղուն և Ս. Եկեղեցւոյ
դոյս բանկարը նստող Ժամակույն մէջ ան-
հայտ անհատաւորութեան դէպքի մը
մասին ժամանակէ մ'ի վեր տեղի ունեցած
տարածայնութիւնն տեկէյ առաջ Վա-
ստրայի Հասկա տիսի մէջ հրատարակուե-
լէ զտո՝ այս անգամ ալ Սէճմաւայի 555
և 557 Թիւերուն մէջ երկու իրարու հա-
կառակ նամակներու նիւթ եղած է Բը-
դէն անցած եղելութեան մը յիշատակու-
թիւնը նորոգելու և հասարակութեան
մէջ նորէն գայթակարութիւն յարուցանե-
լուն առկիթ չտրուելուն համար, Թաղական
խորհուրդս կը ծանուցանէ արդոյ հասա-
նակութեան, իրէ սոյն եղելութիւնը խոր-
հուրդս խնցած միջոցին հարկ եղածն
անսկիզբապէս տնօրինած և լնցուցած է,
և Ս. եկեղեցիս բոլորովն քնատ ազատ
է և որովհետեւ Թաղական խորհրդոյս
պարտաւորութիւնն է Թաղիս խողողում
Թեանը ջնադիր ըլլալ, ուստի կը պար-
տաւորի Սէճմաւայի 555 Թուոյն մէջ հը-
րատարակուած անպատեհ նամակն իբրեւ
պարամիտ խնամակի մը դբք մերժել, և
557 Թուոյն մէջ դանուած գովեստներն ալ
կարխամարհէ՝ ըստ որում արդէն Թա-
ղական խորհուրդս պատուարածն Թաղեց-
ւոցս համարումն ու վտահուլութիւն վա-
րկելու պատիւն ունենալով, մասնաւորա-
րէ գովեստին ինքզինը կարօտ չմանկեր

(Թագաւական խորհրդարան)

Մայր եկեղեցւոյ
16 յունիս 1864:

ԽԱՌՆ ԼՈՒԻՇԵՐ

Լժողդրոյս 640 թուով Եղեւսիայէն
լըւում իմանի մը հրատարակած էինք,
բունն մէջ Ուրջացի փոխմանիւն Յա-
սարթիւն եպիսկոպոս եղծորդէի Պետ-
ոս անուն քահանայն 12 տարին ՚ի վեր-
նաւանիլը ձգած և օտարութեան եղած
լըլըլ յիշելով՝ ուր գտնուիլը զիտցուին-
էն տեղեկութիւն կը խնդրուէր,

Արդ, Հայկին Ղարաֆիստրի Ծով-
պերի գիւղի Տ. Ինքիսիսեոեկ անուն

10	Օգնական Խմբագիր	Խմբագիր-Տնօրեն
20	Ա . Մ . ԳԵՈՐԳԵԱՆ	Կ . Ս . ԻԻԹԻՒՋԵԱՆ
30		
40		
50	Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՄ ԼՐԱԳՐՈՑ	
60	Կ . ՊՕԼԻՍ ՋԻՆԷԼԻ ԽԱՆ	
70		
80		
90		
100		